

KENDELSE

Afsagt af Den Særlige Klageret tirsdag den 15. september 2020 i sag:

K-062-20

Advokat Ulrik Sjølin Pedersen kærer Københavns Byrets kendelse af 19. maj 2020

Ved mail af 19. maj 2020 har advokat Ulrik Sjølin Pedersen kæret Københavns Byrets kendelse af 19. maj 2020, hvorved retten besluttede ikke at beskikke ham som ny forsvarer for T.

Det fremgår af sagens oplysninger, at T og 14 medtiltalte ved anklageskrift af 12. maj 2020 er tiltalt for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 191.

Sagen blev den 3. februar 2020 forhåndsberammet med advokat Søren Eriksen som forsvarer for T til hovedforhandling over 64 retsdage (eksklusive votering, men inklusive 8 reservedage) i perioden fra den 4. december 2020 til den 9. september 2021. Det fremgår af retsbogen bl.a.:

”Retten bemærkede, at retten er opmærksom på, at der på nogle af de ovenstående dage er enkelte forsvarere, som har tilkendegivet, at de ikke kan give møde.

Retten skal anmode om senest den 21. februar 2020 at modtage oplysning om de dage, hvor den enkelte forsvarer ikke kan give møde. Retten vil være indstillet på at tillade, at de pågældende forsvarere disse dage vil kunne give møde ved en kollega.

Retten vil på sædvanlig vis tage stilling til efterfølgende anmodninger om at give møde ved en kollega.”

Det fremgår af sagen, at advokat Niels Anker Rasmussen og advokat Anders Németh har været beskikket som forsvarer for T forud for advokat Søren Eriksen.

Den 14. maj 2020 anmodede T Københavns Byret om, at advokat Ulrik Sjølin Pedersen blev beskikket som forsvarer for ham i stedet for advokat Søren Eriksen. Ved mail af 15. maj 2020 anmodede Københavns Byret advokat Ulrik Sjølin Pedersen oplyse, om han kunne give møde på de berammede dage. Ved mail af 17. maj 2020 oplyste advokat Ulrik Sjølin Pedersen, at han ikke kunne give møde på 21 af de 64 berammede retsdage, men at én af dagene formentlig kunne frigøres.

Københavns Byret afviste ved kendelse af 19. maj 2020 at beskikke advokat Ulrik Sjølin Pedersen. Af rettens begrundelse fremgår bl.a.:

”Henset til, at der er 15 tiltalte med hver sin forsvarer i sagen, at sagen den 3. februar 2020 blev forhåndsberammet over 64 retsdage inkl. 8 reserveretsdage, at hvervet som beskikket forsvarer er personligt, og at advokat Ulrik Sjølin Pedersen ikke med sikkerhed kan give møde på 21 ud af 64 berammede dage, finder retten, at anmodningen om beskikkelse af advokat Ulrik Sjølin Pedersen som forsvarer for T ikke kan imødekommes. Retten bemærker herved, at en eventuel omberømmelse af sagen til dage, hvor Ulrik Sjølin Pedersen vil kunne give møde, med sikkerhed må antages at ville medføre en væsentlig forsinkelse af sagen, jf. herved retsplejelovens § 735, stk. 3, nr. 2.

Retten har ikke herved taget stilling til, om der måtte foreligge en interessekonflikt i relation til mulig beskikkelse af advokat Ulrik Sjølin Pedersen som forsvarer for T.

Thi bestemmes:

Advokat Ulrik Sjølin Pedersen beskikkes ikke som forsvarer for T.”

Advokat Ulrik Sjølin Pedersen har i sin kære til Klageretten af Københavns Byrets kendelse af 19. maj 2020 nedlagt påstand om, at byrettens kendelse ændres så han beskikkes som offentlig forsvarer for T, således at han kan deltage i hovedforhandlingen ved anden advokat på de dage, hvor han måtte blive forhindret i at give møde.

Københavns Byret har den 25. maj 2020 efter anmodning fra T beskikket advokat Rune Wiborg som ny forsvarer for ham, idet retten samtidig tilbagekaldte den tidligere beskikkede advokat Søren Eriksen som forsvarer.

Anbringender

Advokat Ulrik Sjølin Pedersen har til støtte for den nedlagte påstand anført navnlig, at der gælder et princip om, at den sigtede har ret til et frit forsvarervalg. Københavns Byrets afgørelse ses at være ulovhjemlet, idet der ikke tilkommer retten en vurdering af, hvorledes et forsvar skal tilrettelægges. Det må været helt op til den enkelte tiltalte sammen med sin forsvarer at tilrettelægge forsvaret, herunder give samtykke til, at der på dage mødes ved en anden advokat, som den tiltalte tillige har tillid til. Det er helt sædvanligt, at der i større sager gives tilladelse til, at advokater kan give møde ved andre advokater, såfremt kliner er indforstået hermed. Det har retten også tilkendegivet i den konkrete sag. I forbindelse med en anden sag, der afvikles ved samme sektion af Københavns Byret er

der givet tilladelse til, at en tiltalt har to alternerende forsvarere, så længe at det ikke medfører merkostning for staten og klienten. Byrettens afgørelse savner lovhjemmel og hviler på en selvopfundne standard, hvorfor retten ikke kan nægte beskikkelse i en situation som den foreliggende uden at have spurgt den sigtede til, om han vil acceptere, at der møder en anden forsvarer på de dage, hvor der måtte vise sig at være et problem i forhold til berammelsen. Det bemærkes, at sagen ikke er begæret udsat, hvorfor der ikke foreligger nogen forsinkelse, og beskikkelsen kan derfor ikke nægtes under henvisning til § 735, stk. 3, nr. 2.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at henset til, at advokat Ulrik Sjølin Pedersen ikke kan give møde i 21 ud af 64 retsdage, ville der reelt være tale om at beskikke flere forsvarere for hans klient, hvilket må anses for at være imod den anmodning, som T har fremsat om ombeskikkelse. Anklagemyndigheden er på den baggrund enig i, at byrettens afgørelse i sagen er truffet efter reglerne om nægtelse af beskikkelse af hensyn til sagens fremme. Det er imidlertid anklagemyndighedens opfattelse, at rettens afgørelse rettelig burde være truffet i medfør af retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 4, idet der ses at være tale om afbeskikkelse af en eksisterende forsvarer efter sigtedes ønske og beskikkelse af en ny forsvarer, jf. TfK 2019.1567. Det fremgår af retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 4, at en eksisterende beskikkelse kan tilbagekaldes, når sigtede anmoder om beskikkelse af en ny forsvarer, og dennes medvirken ikke vil forsinke sagens behandling. En eventuel omberømmelse af sagen til dage, hvor advokat Ulrik Sjølin Pedersen vil kunne give møde, må med sikkerhed antages at ville medføre en væsentlig forsinkelse af sagen. Da det fremgår af retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 4, og forarbejderne hertil, at ombeskikkelse ikke kan ske, hvis det vil forsinke en berammet hovedforhandling med blot én dag, er betingelserne for at nægte at beskikke advokat Ulrik Sjølin Pedersen opfyldt.

Retsgrundlag

Retsplejelovens § 735, stk. 2 og stk. 3, nr. 2, og § 736, stk. 1, nr. 3 og 4, har følgende ordlyd:

”§ 735.

Stk. 2. Sigtede skal have lejlighed til at angive, hvem sigtede ønsker som forsvarer. Rettens præsident kan fastsætte en frist herfor. Er den pågældende villig til at lade sig beskikke, imødekommes sigtedes ønske, medmindre andet følger af stk. 3.

Stk. 3. En person kan ikke beskikkes til forsvarer, hvis

...

2) den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling.

§ 736. Beskikkelsen kan tilbagekaldes, når

...

3) sigtede anmoder om beskikkelse af en ny forsvarer og ikke tidligere har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer,

4) sigtede anmoder om beskikkelse af en ny forsvarer og dennes medvirken ikke vil forsinke sagens behandling eller”

Bestemmelserne blev indført ved lov nr. 714 af 8. juni 2018 om ændring af retsplejeloven (Nedbringelse af sagsbehandlingstiden i straffesager), der trådte i kraft den 1. juli 2018. Formålet med lovændringen er overordnet at bidrage til en nedbringelse af sagsbehandlingstiden i straffesager, da det er vigtigt for retssamfundet generelt og for både forurettede og sigtede, at hver enkelt straffesag behandles rigtigt, effektivt og med den fornødne hurtighed.

Af de specielle bemærkninger til retsplejelovens § 735, stk. 2 og 3 (Folketingstidende 2017-18, tillæg A, lovforslag nr. L 204, side 28 f.), fremgår bl.a.:

”Det foreslåede stk. 2 finder anvendelse, både når der første gang skal beskikkes forsvarer for en sigtet, og når beskikkelsen af en tidligere forsvarer tilbagekaldes i medfør af den foreslåede § 736 (lovforslagets § 1, nr. 8), og der derfor skal beskikkes en ny forsvarer. Ved ombeskikkelse regulerer den foreslåede § 736 således afbeskikkelse af den aktuelt beskikkede forsvarer, mens det foreslåede § 735, stk. 2, regulerer beskikkelse af den nye forsvarer. Ved ombeskikkelse får § 735, stk. 2, derfor kun betydning, hvis betingelserne efter den foreslåede § 736 for afbeskikkelse er opfyldt. Er betingelserne for afbeskikkelse ikke opfyldt, skal den aktuelt beskikkede forsvarer fortsætte som forsvarer, og der opstår ikke spørgsmål om beskikkelse af ny forsvarer. ...

...

Det foreslåede nr. 2 om, at den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling, er en ændring af det gældende § 733, stk. 2, 1. led, og det er hensigten, at den foreslåede regel skal have et videre anvendelsesområde end den gældende regel.

Det er således hensigten med det foreslåede § 735, stk. 3, nr. 2, at hensynet til sagsbehandlingstiden fremover skal vægtes tungere i forhold til sigtedes frie forsvarervalg, end det er tilfældet i dag.

Det forudsættes således, at en person som udgangspunkt ikke kan beskikkes til forsvarer, hvis den pågældendes medvirken forventes at medføre en forsinkelse på mere end 6 uger i sammenligning med, at en anden forsvarer beskikkes. Det forudsættes endvidere, at i særligt prioriterede sager (vov-sager) kan en person ikke beskikkes til forsvarer, hvis den pågældendes medvirken forventes at medføre en forsinkelse på mere end 3 uger i sammenligning med, at en anden forsvarer beskikkes. ... Det forudsættes endvidere, at i tilfælde, hvor retten har foreslået et passende antal tidspunkter for hovedforhandlingen, og den ønskede forsvarer ikke kan møde hverken på de tidspunkter, retten har foreslået, eller på tidligere tidspunkter, kan den pågældende som udgangspunkt ikke beskikkes til forsvarer, hvis det forventes at medføre en forsinkelse på mere end 4 uger i sammenligning med, at en anden beskikkes til forsvarer. I

særligt prioriterede sager forudsættes det, at den ønskede forsvarer i sådanne tilfælde ikke kan beskikkes, hvis det forventes at medføre en forsinkelse på mere end 2 uger i sammenligning med, at en anden beskikkes til forsvarer.

Det er hensigten, at 6-ugers-grænsen og 4-ugers-grænsen skal være et fast udgangspunkt, der kun kan fraviges, hvis sagen forventes at være så langvarig, at en forsinkelse på mere end 6 uger eller 4 uger relativt set må anses for mindre væsentlig. Som eksempel kan nævnes en sag, hvor hovedforhandlingen i bedste fald først forventes at kunne være afsluttet 12 måneder efter fastsættelsen af tidspunktet for hovedforhandlingen. I en sådan sag må en forsinkelse på f.eks. 2 måneder anses for mindre væsentlig.

Det er endvidere hensigten, at 3-ugers-grænsen og 2 ugers-grænsen i særligt prioriterede sager skal anvendes strikt, når § 735, stk. 3, nr. 2, anvendes direkte, dvs. når det skal vurderes, om en indtrædende forsvarers medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling. Derimod er det hensigten, at der skal anlægges en helhedsvurdering, hvor andre omstændigheder også inddrages, når § 735, stk. 3, nr. 2, anvendes i medfør af det foreslåede § 736, stk. 1, nr. 2 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 8), dvs. når det skal vurderes, om en allerede beskikket forsvarers fortsatte medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling. ...

Det er således hensigten, at når der i forbindelse med, at sigtede ønsker en bestemt forsvarer beskikket, skal foretages en afvejning mellem sigtedes frie forsvarervalg og hensynet til sagsbehandlingstiden, skal der fremover alene lægges vægt på en forventet forlængelse af sagsbehandlingstiden og på, om sagen er særligt prioriteret. I særligt prioriterede sager skal der alene lægges vægt på den forventede absolutte forlængelse af sagsbehandlingstiden. I andre sager er dette også et klart udgangspunkt, men der vil dog efter omstændighederne også kunne lægges vægt på den forventede forlængelse af sagsbehandlingstiden relativt set.

Andre omstændigheder, som efter gældende ret kan indgå i denne vurdering, skal således fremover ikke indgå særskilt i afvejningen. Dette skal ses i sammenhæng med, at hensynet til forurettede og andre vidner indirekte varetages gennem forudsætningen om, at den maksimalt acceptable forsinkelse er kortere i særligt prioriterede sager. Det skal endvidere ses i sammenhæng med, at lovgivningsmagten ved at vedtage lovforslaget forudsætningsvis fastsætter, hvordan afvejningen mellem eksempelvis hensyn til en tidligere klientrelation (i en anden sag) eller særlig ekspertise hos forsvareren generelt skal foretages over for eksempelvis hensyn til medsigtede, varetægtsfængslede eller sigtede under 18 år. Det skal på ny fremhæves, at dette gælder, når afvejningen foretages i forhold til en indtrædende forsvarer. ...

Endelig bemærkes, at det i et vist omfang vil bero på rettens skøn, hvor meget sagsbehandlingstiden vil blive forlænget ved at beskikke den forsvarer, som sigtede ønsker, i sammenligning med, at en anden beskikkes til forsvarer. ...”

Af de specielle bemærkninger til retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 3 og 4 (Folketingstidende 2017-18, tillæg A, lovforslag nr. L 204, side 33 f.), fremgår bl.a.:

”Det foreslåede nr. 3 skal forstås på den måde, at når sigtede ikke tidligere har haft lejlighed til at ønske en bestemt forsvarer, kan sigtedes anmodning om beskikkelse af en ny forsvarer imødekommes, når de almindelige betingelser for at beskikke den nye forsvarer er opfyldt, jf.

§§ 733-735 (som ændret ved lovforslagets § 1, nr. 4-7). Det vil således bl.a. også være en betingelse, at den nye forsvarers medvirken – sammenlignet med, at den aktuelt beskikkede forsvarer fortsætter – ikke væsentligt vil forsinke sagens behandling, jf. det foreslåede § 735, stk. 3, nr. 2 (lovforslagets § 1, nr. 7), og bemærkningerne hertil.

I *nr. 4* foreslås, at beskikkelsen kan tilbagekaldes, når sigtede anmoder om beskikkelse af ny forsvarer og dennes medvirken ikke vil forsinke sagens behandling.

...

Det foreslåede nr. 4 er væsentligt snævrere end det foreslåede nr. 3, fordi det efter nr. 4 er en ufravigelig betingelse, at den nye forsvarers medvirken ikke vil forsinke sagens behandling.

...

I de tilfælde, hvor sagen er berammet til hovedforhandling, betyder det, at sigtedes anmodning om beskikkelse af ny forsvarer ikke kan imødekommes, hvis det vil medføre, at en berammet hovedforhandling udsættes.

Heri ligger, at der kun kan ske ombeskikkelse i medfør af det foreslåede nr. 4, hvis den nye forsvarer kan give møde til den berammede hovedforhandling, eller hvis der er mulighed for med den nye forsvarer helt eller delvis at omberamme sagen, sådan at sagen slutter tidligere.

Det er hensigten, at udelukkelsen af forsinkelse skal være absolut, og at blot én dags forsinkelse betyder, at ombeskikkelse i medfør af det foreslåede nr. 4 ikke kan ske.”

Klagerettens begrundelse og resultat

I sagens behandling har følgende medlemmer deltaget: Vibeke Rønne, Henrik Estrup, Kari Sørensen, Lasse Højlund Christensen og Hanne Rahbæk.

Den Særlige Klageret behandlede efter fast praksis forud for lov nr. 714 af 8. juni 2018 sager om ombeskikkelse i de situationer, som nu er omfattet af retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 3 og 4. Det følger af lovens forarbejder, at der ikke var tilsigtet nogen ændring i kæreadgangen til Den Særlige Klageret. Klageretten er derfor kompetent til at behandle kæremålet.

Det følger af retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 4, at en anmodning om beskikkelse af en ny forsvarer i tilfælde, hvor der er beskikket en forsvarer for sigtede, og hvor sigtede har haft lejlighed til at anmode om en bestemt forsvarer, kan imødekommes, når den nye forsvarers medvirken ikke vil forsinke sagens behandling. Af forarbejderne til § 736, stk. 1, nr. 4, fremgår, at ombeskikkelse ikke kan ske, hvis det vil forsinke en berammet hovedforhandling med blot én dag.

Advokat Søren Eriksen var beskikket som forsvarer for T efter hans anmodning.

Det følger heraf, at en anmodning om ombeskikkelse fra advokat Søren Eriksen til advokat Ulrik Sjølin Pedersen ikke kunne imødekommes, hvis det ville medføre en udsættelse af den berammede hovedforhandling til et senere tidspunkt end de berammede retsmøder, jf. retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 4.

Advokat Ulrik Sjølin Pedersen har oplyst, at han ikke med sikkerhed kan give møde på 21 af de 64 berammede dage for hovedforhandlingen.

Herefter, og da det i øvrigt anførte ikke kan føre til et andet resultat, stadfæster Klageretten kendelsen.

Thi bestemmes:

Københavns Byrets kendelse af 19. maj 2020 om ikke at beskikke advokat Ulrik Sjølin Pedersen som ny forsvarer for T stadfæstes.